

Vanliga frågor och svar

Uppmaning att mäta, åtgärda och rapportera radon

Varför måste vi kontrollera radon? Här finns ingen markradon och vi har inte blåbetong i huset.

Radonhalten i jordluften är alltid minst 4000 Bq/m³. I och med att lufttrycket inomhus är lägre än i marken finns det risk för att radonhaltig jordluft suges in genom otätheter. När byggnaden åldras ökar risken för att det uppstår små otätheter där radongas kan sugas in. Det är byggnadens skick och dess tekniska egenskaper som är den avgörande faktorn snarare än underlaget som byggnaden står på.

Blå lättbetong användes under åren 1929-1975. Blå lättbetong användes vid nyproduktion, men även vid mindre ombyggnationer av äldre hus. Hur mycket radongas som avges från blå lättbetong beror på var materialet brutits. Vilka radonhalter materialet ger i bostäderna styrs av bostädernas ventilation.

Samhällsbyggnadsförvaltningen bedömer att det finns risk för förhöjda radonhalter i alla byggnader i Katrineholm. För att få reda på radonhalten behöver man mäta.

Hur farligt är radon?

Höga radonhalter innebär inte någon akut fara men är på lång sikt en hälsorisk. Varje år får cirka 500 personer radonrelaterad lungcancer. För att förebygga sjukdom och död i lungcancer är det viktigt att vi minimerar den mängd radon som vi utsätts för.

Radon är en hälsorisk även i lägre halter, men riktvärdet är att halterna inte ska vara högre än 200 Bq/m³ (becquerel per kubikmeter) i bostäder, skolor och förskolor.

Ju förr ni mäter radon och åtgärdar förhöjda halter, desto mer bidrar ni till att minska den radioaktiva dos som invånare utsätts för.

Vem är det som bestämt att vi måste mäta radon?

Som fastighetsägare omfattas ni av miljöbalken och är skyldiga att se till att era bostäder inte utgör en hälsorisk. Bygg- och miljönämnden i Katrineholms kommun är den myndighet som ansvarar för tillsynen på detta. Folkhälsomyndigheten har bestämt att riktvärdet för radon i bostäder är 200 Bq/m³. Radonhalter över riktvärdet betraktas som en hälsorisk och behöver åtgärdas. Det enda sättet att ta reda på vilka radonhalter som förekommer är genom en mätning.

Vi har redan egenkontroll. Samhällsbyggnadsförvaltningens kontroll behövs inte.

Fastighetsägaren står för egenkontrollen medan Samhällsbyggnadsförvaltningen står för tillsynen (jämför tredjepartsgranskning, revision).

Vi är en bostadsrättsförening och har inte ansvar för bostädernas inre.

Radonproblematiken hänger samman med byggnadens grundläggande egenskaper och är därför fastighetsägarens, alltså bostadsrättsföreningens, ansvar.

Vad grundar Samhällsbyggnadsförvaltningen sin radonvägledning på?

Instruktionerna i radonvägledningen grundar sig bland annat på Strålsäkerhetsmyndighetens metodbeskrivning för mätning av radon i bostäder.

Vad är Strålsäkerhetsmyndighetens metodbeskrivning?

Metodbeskrivningen för mätning av radon i bostäder har tagits fram av Strålsäkerhetsmyndigheten i samarbete med Boverket, Socialstyrelsen och SWEDAC. Metodbeskrivningen visar hur mätning av radonhalten ska utföras i bostäder, hur stor andel av bostäderna i en fastighet som behöver kontrolleras och hur radonhaltens uppskattade årsmedelvärde beräknas utifrån mätresultaten.

Vi tror att våra mätresultat redan redovisats till Samhällsbyggnadsförvaltningen. Måste vi skicka in på nytt?

Om ni tror att mätresultaten redan skickats in till Samhällsbyggnadsförvaltningen ber vi er kontakta oss för att säkerställa detta.

Om ni har mätresultat som inte har redovisats till Samhällsbyggnadsförvaltningen ska ni använda er av den bifogade radonvägledningen för att kontrollera mätningarna och se vad som är nästa steg för er.

Fastigheten är redan kontrollerad - men för mer än 10 år sen. Behöver vi göra en ny mätning?

Kontroll av radon ska göras med ett intervall av var tionde år.

Om ni har mätresultat som är mer än 10 år gamla ska ni göra en ny radonkontroll av fastigheten. Information om hur ni ska mäta finns i Samhällsbyggnadsförvaltningens informationsmaterial *Radonvägledning*.

Vi tror att radonmätningar redan gjorts, men vet inte var mätrapporterna finns. Hur kan vi få tag på resultaten?

Om ni vet att mätningar har gjorts men inte har resultaten kan ni kontakta mätlaboratoriet. Om det var en tidigare ägare av fastigheten som genomförde mätningarna, kontakta denna, eftersom laboratoriet endast lämnar ut resultaten till beställaren.

Samhällsbyggnadsförvaltningen har inte heller rätt att kräva ut resultat från mätlaboratorierna.

Vi har mätresultat sedan tidigare men en del av dem saknar årsmedelvärden. Kan vi använda oss av dem?

Om mätningarna inte utförts enligt Strålsäkerhetsmyndighetens metodbeskrivning beräknar mätlaboratoriet inget årsmedelvärde. Exempel på vanliga orsaker till att mätlaboratoriet inte beräknar något årsmedelvärde är att mätningen gjorts för kort tid, eller att den boende angett att någon mät dosa placerats i ett utrymme som inte räknas som bostadsutrymme.

Samhällsbyggnadsförvaltningen godkänner i vissa fall mätningar som saknar årsmedelvärden. Om tiden för mätningen bara är några dagar till en vecka för kort och det uppmätta värdet inte tangerar riktvärdet kan resultatet användas. Även i de fall den boende av misstag uppgett att mätningen skett i ett annat utrymme än boutrymme kan resultatet användas. Kontakta Samhällsbyggnadsförvaltningen för hjälp med bedömning.

Resultat från mätningar som gjorts med bara en mätdosa per bostad och resultat från korttidsmätningar kan dock inte användas.

Varför ska vi göra långtidsmätningar? Korttidsmätningar verkar smidigare.

Enligt Strålsäkerhetsmyndighetens metodbeskrivning är korttidsmätningar för osäkra för att man ska kunna bedöma om radonhalterna i bostäderna är en hälsorisk.

Vi vill börja åtgärda förhöjda radonhalter men har inte mätt i tillräckligt många lägenheter. Måste vi vänta med att åtgärda tills alla mätningar är klara?

Ni får själva bedöma vad som är bäst i ert fall. Fördelen med att först mäta i tillräckligt många bostäder, innan ni sätter igång med åtgärder, är att ni möjligen får ett bättre underlag för att bedöma hur stort problemet är, och vad som orsakar de förhöjda radonhalterna. Tänk på att ni behöver mäta i tillräckligt antal bostäder även om ni genomfört en åtgärd.

Varför kan vi inte göra radonmätningar under sommaren?

När skillnaden mellan utom- och inomhustemperaturen är liten påverkas både ventilationen i bostäderna och in-läckaet av markradon. Mätningarna ska därför utföras under mätperioden som löper från den 1 oktober till den 30 april för att resultaten ska kunna användas.

Varför ska vi betala Samhällsbyggnadsförvaltningen för det här?

Samhällsbyggnadsförvaltningens tillsyn finansieras genom avgifter som beslutas av kommunfullmäktige. Det innebär att ni kommer att debiteras för den tid vi arbetar med ert ärende. Tillsynsavgiften är för närvarande 905 kr per timme (2019 års taxa). Taxan revideras årligen.

Ni kan hålla tillsynsavgiften så låg som möjligt genom att själva se till att mäta radon i en tillräckligt stor andel av bostäderna och vid behov göra åtgärder samt kontrollmätningar i enlighet med radonvägledningen. I de enklaste fallen där ingen komplettering behövs kommer handläggningstiden normalt att vara tre timmar.

Ni kan läsa mer om tillsynsavgifterna på Katrineholms kommuns webbplats och söka på *Taxor och avgifter*.

Måste vi följa uppmaningen? Vad händer om vi inte gör det?

Om ni inte följer uppmaningen och redovisar inom utsatt tid, kommer ni att få ett överklagningsbart beslut om att mäta, åtgärda, kontrollmäta och redovisa radon.

Om ni inte följer denna uppmaning kommer vi att driva ärendet vidare, vilket medför mer tillsynstid och därmed en högre kostnad för er, jämfört med om ni självmant följer instruktionerna i denna uppmaning.

Mer information och kontakt

Vänligen kontakta Samhällsbyggnadsförvaltningen för mer information och kontakt.

Besöksadress: Trädgårdsgatan 1 i Katrineholm.

Telefon: 0150-577 00.

E-post: samhallsbyggnadsforvaltningen@katrineholm.se

Läs mer om radon på vår webbplats: www.katrineholm.se/miljoochhalsa